ORUCUN BAZI SÜNNETLERİ

بعض سنن الصوم

باللغة التركية

Muhammed Salih el-Muneccid

اسم المؤلف

محمد صالح المنجد

Çeviren
Muhammed Şahin

ترجمة

محمد شاهين

Gözden Geçiren
Ali Rıza Şahin

مراجعة

علي رضا شاهين

Soru:

Orucun sünnetleri nelerdir?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Ramazan orucu, İslâm dîninin bir rüknüdür (esasıdır). Müslümanın, karşılığında ecrini eksiksiz ve tastamam alması için, ister farz, isterse nâfile olsun, orucunu devam ettirmesi ve orucu için ihtiyatlı davranması gerekir.

Oruç, en kıymetli ibâdetlerdendir. Allah rızâsı için oruç tutan oruçlunun ecrini Allah Teâlâ'dan başka kimse bilemez.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((يَقُولُ اللهُ -عَزَّ وَجَلَّ-:كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ لَهُ، اَلْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ، إِلاَّ الصَّوْمَ، فَإِنَّهُ لِي وَ أَنَا أَجْزِي بِهِ، تَرَكَ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ مِنْ أَجْلِي، لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ: فَرْحَةٌ عِنْدَ فِطْرِهِ، وَفَرْحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ، وَلَخُلُوفِ فَمِ الصَّائِمِ، أَطْيَبُ عِنْدَ اللهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ)) [رواه مسلم]

"Allah -azze ve celle- buyuruyor ki:

-Âdemoğlunun bütün amelleri kendisi içindir. İyilikler on katından yedi yüz katına kadar karşılık görür. Ancak oruç bundan müstesnâdır. Orucun benim için olması ve mükafatını da benim vermemin sebebi: Oruçlu yemesini, içmesini ve şehvetini benim için terk etmiştir. Oruçlu için iki sevinç (anı) **vardır: Birincisi iftar ettiğinde** (açlık ve susuzluğunun gitmesi ile) **sevinir. İkincisi:** (Âhiret günü) **Rabbine kavuştuğunda** (Rabbinin kendisine verdiği büyük sevap ile) **sevinir. Andolsun ki oruçlunun ağız kokusu, Allah katında misk kokusundan daha güzeldir."**[1]

Orucun sünnetleri pek çoktur. Bu sünnetlerden bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

Birincisi:

Oruçlunun, birisi kendisine kötü söz söylediği veya sataştığı zaman, onun kötülüğüne güzellikle karşılık vermesi ve: 'Ben oruçluyum" demesi sünnettir.

Nitekim Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((الصِّيَامُ جُنَّةٌ ، فَلاَ يَرْفُثْ وَلاَ يَجْهَلْ ، وَإِنِ امْرُؤٌ قَاتَلَهُ أَوْ شَاتَمَهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي صَائِمٌ . مَـرَّتَيْنِ ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ، يَتْرُكُ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ وَشَهْوَتَهُ مِنْ أَجْلِي، الصِّيَامُ لِي ، وَأَنَا أَجْزِي بِهِ ، وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا.)) [رواه البخاري ومسلم]

"Oruç kalkandır.(Oruçlu) kötü söz söylemesin ve câhillik etmesin. Eğer birisi kendisine söverse veya kendisiyle kavga etmek isterse:

-İki defa- Ben oruçluyum, desin.

-Nefsim elinde olan Allah'a yemin olsun ki, oruçlunun ağız kokusu, Allah katında misk kokusundan daha güzeldir. Oruçlu yemesini, içmesini ve şehvetini benim için terk etmiştir. Oruç benim içindir ve mükafatını da ben vereceğim. İyilikler on katıyla karşılık görür."[2]

İkincisi:

Oruçlunun sahur yemeği yemesi sünnettir.

Nitekim Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((تَسَحَّرُوا، فَإِنَّ فِي السَّحُورِ بَرَكَةً.)) [متفق عليه]

"Sahur yemeği yeyiniz. Çünkü sahur yemeğinde bereket vardır."[3]

Üçüncüsü:

Sahuru geciktirmek sünnettir.

Nitekim Enes b. Mâlik -Allah ondan râzı olsun-, Zeyd b. Sâbit'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiğine göre, Zeyd b. Sâbit şöyle demiştir:

((تَسَحَّرْنَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، ثُمَّ قَامَ إِلَى الصَّلاَةِ، قُلْتُ: كَمْ كَانَ بَيْنَ الأَذَانِ وَالسَّحُورِ؟ قَالَ: قَدْرُ خَمْسِينَ آيَةً.)) [رواه البخاري]

"Biz, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- ile beraber sahur yemeği yedik. Sonra Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- namaza kalktı.

(Enes der ki: Zeyd b. Sâbit'e:)

-Ezân ile sahur yemeği arasında ne kadar zaman vardı? dedim.

(Zeyd b. Sâbit):

-Elli âyet okunacak kadar süre idi, dedi."[4]

Dördüncüsü:

(Güneşin batmasıyla birlikte) iftarı açmakta acele etmektir.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((لَا يَزَالُ النَّاسُ بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا الْفِطْرَ.)) [رواه البخاري ومسلم]

"İnsanlar iftarlarını erken yaptıkları (iftarda acele ettikleri) sürece hayır üzeredirler."[5]

Beşincisi:

Oruçlunun, iftarı taze (yaş) hurma ile, taze (yaş) hurma bulamazsa, kuru hurma ile, onu da bulamazsa su ile orucunu açması sünnettir.

Nitekim Enes b. Mâlikten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

((كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُفْطِرُ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَى رُطَبَاتٍ ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ فَتَمَرَاتٍ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ حَسَا حَسَوَاتٍ مِنْ مَاءٍ.)) [رواه أبو داود والترمذي وصححه الألباني في صحيح أبي داود]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- akşam namazını kılmazdan önce birkaç tane taze (yaş) hurma ile orucunu açardı (iftar ederdi). Eğer taze (yaş) hurma yoksa, birkaç kuru hurma ile orucunu açardı (iftar ederdi). Birkaç kuru hurma da yoksa, birkaç yudum su yudumlardı."[6]

Altıncısı:

Oruçlunun, iftar etmek istediği zaman sünnette belirtilen duâ ile iftarı açması sünnettir. Sünnette belirtilen ise Besmele'dir. Doğru olan görüşe göre; -Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'in bu konuda emri gereği- Besmele farzdır.

Sünnette şu duâ da gelmiştir, fakat hadis zayıftır:

((اللَّهُمَّ لَكَ صُمْتُ، وَعَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْتُ، تَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ.))

[رواه أبو داود وضعفه ابن القيم في زاد المعاد]

"Allahım! Senin için oruç tuttum ve senin rızkınla orucumu açtım.Bunu benden kabul buyur.Şüphesiz sen, hakkıyla işitensin, hakkıyla bilensin."[7]

Yine sünnette şu duâ da gelmiştir:

((ذَهَبَ الظَّمَأُ وَ ابْتَلَّتِ الْعُرُوقُ، وَ ثَبَتَ الْأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللهُ.))

[رواه أبو داود والبيهقي وحسنه الألباني في إرواء الغليل]

"(Kuruluğun gitmesiyle) **susuzluk gitti, damarlar ıslandı,** (yorgunluk ortadan kalktı ve) **Allah'ın izniyle ecir sâbit oldu."**[8]

Yedincisi:

Oruçlunun bol bol duâ etmesi müstehaptır.

Nitekim Enes b. Mâlikten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((ثَلاَثُ دَعَوَاتٍ لاَ تُرَدُّ، دَعْوَةُ الْوَالِدِ، وَدَعْوَةُ الصَّائِمِ، وَدَعْوَةُ الْمُسَافِرِ.))

[رواه البيهقي وصححه الألباني في سلسلة الأحاديث الصحيحة]

"**Üç duâ reddolunmaz** (kabul olunur): **Babanın** (evladına) **duâsı, yolcunun duâsı ve oruçlunun duâsı."**[9]

Başka bir hadiste Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((ثَلَاثَةٌ لَا تُرَدُّ دَعْوَتُهُمْ : الْإِمَامُ الْعَادِلُ ، وَالصَّائِمُ حَتَّى يُفْطِرَ، وَدَعْوَةُ الْمَظْلُومِ.))

[رواه أحمد وصححه محققو المسند بطرقه وشواهده]

"**Üç sınıf kimsenin duâsı reddolunmaz** (kabul olunur): **Adâletli devlet başkanının duâsı, oruçlunun iftar vaktindeki duâsı ve mazlumun duâsı."**[10]

İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Oruçlunun, oruçlu iken hem kendisi, hem de müslümanlardan sevdiği kişiler için dünya ve âhiretle ilgili önemli konularda duâ etmesi müstehaptır." [11]

Ebu Ümâme'den -Allah ondan râzı olsun- merfû olarak rivâyet olunduğuna göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِنَّ لِلَّهِ عِنْدَ كُلِّ فِطْرٍ عُتَقَاءَ.)) [رواه أحمد وصححه الألباني في صحيح الترغيب]

"**Şüphesiz Allah'ın, her iftar vaktinde** (cehennemden) **azat ettiği kimseler vardır."**[12]

Ebu Said el-Hudrî'den -Allah ondan râzı olsun- merfû olarak rivâyet olunduğuna göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِنَّ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عُتَقَاءَ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ -يَعْنِي فِي رَمَضَانَ-، وَإِنَّ لِكُلِّ مُسْلِمٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ دَعْوَةً مُسْتَجَابَةً.)) [رواه البزار وصححه الألباني في صحيح الترغيب]

"Şüphesiz Allah'ın, Ramazan'ın her gece ve gündüzünde (cehennemden) azat ettiği kimseler vardır. Yine Ramazan'ın her gece ve gündüzünde her müslümanın kabul olunan bir duâsı vardır."[13]

Oruçlunun tuttuğu oruç Ramazan orucu ise, şunları yapması müstehaptır:

- Kur'an okumak ve Allah'ı anmak için mescitte oturmak.

- Ramazan'ın son on gününde itikafa girmek.

- Terâvih namazını (mescitte) kılmak.

- Bol bol sadaka vermek ve hayırlı ameller yapmak.

- Karşılıklı Kur'an okumak (ezberi gözden geçirmek).

Nitekim İbn-i Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle demiştir:

((كَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدَ النَّاسِ ، وَكَانَ أَجْوَدُ مَا يَكُونُ فِي رَمَضَانَ حِينَ يَلْقَاهُ جِبْرِيلُ ، وَكَانَ يَلْقَاهُ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ الْقُرْآنَ ، فَلَرَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَجْوَدُ بِالْخَيْرِ مِنَ الرِّيحِ الْمُرْسَلَةِ.)) [رواه البخاري ومسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- insanların en cömerdi idi. O'nun cömertliğinin coşup taştığı zamanlar da Ramazan'da Cebrâîl -aleyhisselâm-'ın kendisi ile buluştuğu vakitlerdi. Cebrâîl -aleyhisselâm-, Ramazan'ın her gecesinde O'nunla buluşur, (karşılıklı) Kur'ân okurlardı. Bu sebeple Rasûlullah -sallâllahu aleyhi ve sellem- Cebrâîl ile buluştuğunda, hiçbir engel tanımadan esen rahmet rüzgârlarından daha cömert davranırdı."[14]

Oruçlu, çok uyumak ve çok şaka yapmak gibi vaktini kendisine fayda vermeyen, hatta orucuna zarar verebilen şeylerle kaybetmemeli, iftarda tek düşüncesinin türlü yemekler yemek ve içecekler içmek olmamalıdır. Çünkü bütün bunlar, oruç sırasında onu pek çok salih amelden mahrum bırakabilir.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

[1] Buhârî, hadis no: 1904. Müslim, hadis no: 1151

[2] Buhârî, hadis no: 1894. Müslim, hadis no: 1151

[3] Buhârî, hadis no: 1923. Müslim, hadis no: 1095

[4] Buhârî, hadis no: 1921

[5] Buhârî, hadis no: 1957. Müslim, hadis no: 1098

[6] Ebû Dâvud, hadis no: 2356. Tirmizî, hadis no: 696. Elbânî, 'İrvâu'l-Ğalîl', c:4, s:45'te hadisin hasen olduğunu belirtmiştir.

[7] Ebu Davud, hadis no: 2358. İbn-i Kayyim, 'Zâdu'l-Meâd, c: 2, s: 51'de hadisin zayıf olduğunu belirtmiştir.

[8] Ebu Dâvud, hadis no: 2357. Beyhakî, 4/239. Elbânî, 'İrvâu'l-Ğalîl', c: 4, s: 39'da hadisin hasen olduğunu belirtmiştir.

[9] Beyhaki, 3/345. Elbânî, 'Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha, hadis no: 1797'de hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

[10] Ahmed, hadis no: 8043. Müsned'i tahkik edenler, hadisin başka yollarlla ve şâhitlerle sahih olduğunu belirtmişlerdir.

[11] Nevevî, "el-Mecmû'", c: 6, s: 375

[12] Ahmed, hadis no: 21698. Elbânî, 'Sahîhu't-Terğîb, c: 1, s: 491'de hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

[13] Bezzâr rivâyet etmiş, Elbânî, 'Sahîhu't-Terğîb, c: 1, s: 491'de hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

[14] Buhârî, hadis no: 6. Müslim, hadis no: 2308